

Advies

Beleidsnota Onderwijs en Vorming 2019-2024

Brussel, 2 december 2019

Vooraf

Op 8 november 2019 publiceerde de Vlaamse regering de beleidsnota's 2019-2024. In uitvoering van zijn decretale opdrachten brengt de SERV advies uit over de meest relevante beleidsnota's die behoren tot het werkveld van de SERV. Met die adviezen wil de SERV vooral een voorzet geven voor de verdere concretisering van de ambities van de Vlaamse Regering en aangeven bij welke prioritaire dossiers de SERV intens betrokken wenst te worden of zelf het voortouw wil nemen. Voor een aantal thema's verwijst de SERV naar eerdere adviezen en akkoorden.

Een algemene vaststelling is dat de meeste beleidsnota's niet volledig voldoen aan de inhoudelijke en vormelijke bepalingen van de Vlaams Codex Overheidsfinanciën en de Omzendbrief Beleids- en regelgevingsprocessen. De SERV gaat ervan uit dat er bij de toelichting van de aangepaste begroting 2020 (april 2020) en de eerstvolgende Beleids- en Begrotingstoelichtingen (oktober 2020) voldoende tijd is om deze bepalingen wel integraal en consistent toe te passen. Ze zijn immers belangrijk voor de transparantie van de begroting en het regeringsbeleid.

Decretale opdracht: SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring raad: 2 december 2019

Contactpersoon: Mieke Valcke - mvalcke@serv.be

De heer Ben WEYTS
Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand
Kreupelenstraat 2
1000 Brussel

contactpersoon

Mieke Valcke
mvalcke@serv.be

ons kenmerk

SERV_20191202_BeleidsnotaOnderwijs2019-2024_BR

Brussel

2 december 2019

Advies beleidsnota Onderwijs en Vorming 2019-2024

Mijnheer de minister

Hierbij bezorgt de SERV u zijn advies op eigen initiatief met betrekking tot de beleidsnota Onderwijs en Vorming 2019-2024. De SERV wil ook in deze legislatuur een constructieve partner zijn om via kwaliteitsvol onderwijs van de integratie van jongvolwassenen in de samenleving en op de arbeidsmarkt, van het levenslang leren van werkzoekenden en werkenden en van het leren in organisaties en ondernemingen een succes te maken.

De omgevingsanalyse legt een aantal kenmerken en verbeterpunten van het Vlaams onderwijs (opnieuw) bloot. De verbeterpunten uit de analyse dienen een afdoende antwoord te krijgen tijdens deze legislatuur. De raad onderschrijft de ambities van de beleidsnota maar vraagt een (nog) grotere klemtoon op de uitrol en verkenning van nieuwe kwalificerende leerwegen, op een doordachte onderbouw van de inhoud van (arbeidsmarktgerichte) opleidingen, op het realiseren van gelijke onderwijskansen, op investeringen in een toekomstgerichte uitrusting en infrastructuur in alle studierichtingen en opleidingen en op het ondersteunen van levenslang leren.

De SERV kijkt er naar uit om ook in deze legislatuur een bijdrage te kunnen leveren aan de onderwijsdossiers op het snijvlak van de aansluiting tussen onderwijs, vorming en arbeidsmarkt.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Caroline Copers
voorzitter

Inhoud

Inhoud	4
Krachtlijnen	5
Advies	6
1 Inleiding	6
2 Omgevingsanalyse	6
3 Visie en krachtlijnen	7
4 Focus	7
4.1 Hoe we leren	8
4.2 Wat we leren	9
4.3 Wie er leert	10
4.4 Waar we leren	11
4.5 Waarom we leren	12

Krachtlijnen

- De raad wil ook in deze legislatuur een constructieve partner zijn van de bevoegde minister, het Vlaams parlement en onderwijs- en opleidingsactoren om van de integratie van jongvolwassenen in de samenleving en op de arbeidsmarkt een succes te maken, net als van het levenslang leren van werkzoekenden en werkenden en in organisaties en ondernemingen.
- Hoe we leven en werken in Vlaanderen verandert sterk door digitalisering, robotisering en artificiële intelligentie. Dé grondstof voor deze omwentelingen is voor de SERV de ontwikkeling van de talenten en competenties van leerlingen, studenten, onderwijsprofessionals en volwassenen. Dit sluit aan bij de visie van de beleidsnota die kinderen wil laten groeien en bloeien. Wat de SERV betreft mag er in de visie voor onderwijs en vorming een grotere aandacht gaan naar (jong)volwassenen. Ook zij moeten dankzij verdergezet onderwijs en vorming kunnen blijven groeien.
- De omgevingsanalyse legt een aantal kenmerken en verbeterpunten van het Vlaams onderwijs (opnieuw) bloot: het feit dat geen 40% van de BSO leerlingen de school verlaat met een voldoende basis voor rekenen; dat brede en transversale competenties voor alle leerlingen belangrijk zijn, dat leraren minder deelnemen aan bijscholing, dat er grote noden zijn op vlak van voldoende en duurzame infrastructuur, dat een aantal doelstellingen voor 2020 nog niet behaald zijn. De verbeterpunten uit de analyse dienen een afdoende antwoord te krijgen tijdens deze legislatuur.
- De raad onderschrijft volgende ambities van de beleidsnota maar vraagt een (nog) grotere klemtoon op bepaalde beleidsthema's, -instrumenten of doelstellingen voor het onderwijs- en vormingsbeleid. Het gaat over hoe, wat, waar en waarom we leren en wie leert:

 - inzetten op nieuwe leerwegen zoals Duaal Leren, beroepskwalificerende leerwegen, flexibele leerwegen en -trajecten in secundair en hoger onderwijs;
 - ondersteunen van studiekeuze en doordachte onderbouw van de inhoud van (arbeidsmarktgerichte) opleidingen, in overleg met werkpartners;
 - zorgen dat iedereen aan boord is en blijft door gelijke onderwijskansen te realiseren, schooluitval te vermijden en te remediëren en ook voor werkzoekenden en werkende volwassenen een (hoger) onderwijs- en vormingsaanbod te voorzien;
 - investeren in een toekomstgerichte uitrusting en infrastructuur in alle studierichtingen en opleidingen die rekening houdt met technologische evoluties, nieuwe inzichten in pedagogie en didactiek en nieuwe verwachtingen omtrent kennis, vaardigheden en attitudes;
 - ondersteunen van levenslang leren door een goede aansluiting tussen leren en werken, leerloopbaanbegeleiding, de erkenning van verworven competenties en het verhogen van de participatie aan vorming en opleiding.

Advies

1 Inleiding

De SERV kijkt er naar uit om ook in deze legislatuur een bijdrage te kunnen leveren aan de onderwijsdossiers op het snijvlak van de aansluiting tussen onderwijs, vorming en arbeidsmarkt.

Voor de sociale partners vertegenwoordigd in de SERV¹ gaat het, vanuit dat snijvlak, om

- een aantrekkelijk, toekomstgericht secundair onderwijs dat aan alle leerlingen kansen biedt;
- om een volwassenenonderwijs dat kort op de bal kan inspelen op competentie- en kwalificatienoden van een brede groep van cursisten en van organisaties en ondernemingen;
- om een hoger onderwijs dat open staat voor een mix aan generatiestudenten maar ook voor werkzoekenden en werkenden en dat zo mee zijn schouders zet onder levenslang leren.

Verder in dit advies komen ook andere thema's zoals studiekeuze, duaal leren, het onderwijs- en vormingsaanbod, gelijke onderwijskansen, e.a. aan bod.

Met dit advies op eigen initiatief op de beleidsnota Onderwijs en Vorming 2019-2024 neemt de SERV de start van de nieuwe legislatuur². Ook in deze legislatuur wil de raad een constructieve partner zijn om via kwaliteitsvol onderwijs, ook in Brussel, van de integratie van jongvolwassenen in de samenleving en op de arbeidsmarkt een succes te maken, net als van het levenslang leren van werkzoekenden en werkenden en in organisaties en ondernemingen.

2 Omgevingsanalyse

De beleidsnota bevat een interessante omgevingsanalyse die een aantal kenmerken en verbeterpunten van het Vlaams onderwijs (opnieuw) bloot legt.

De SERV haalt in het bijzonder de minder goede leeruitkomsten o.a. op vlak van lezen aan en wat functionele rekenvaardigheid betreft de vaststelling dat slechts 39% van de jongeren in het BSO de eindtermen haalt waardoor ze het onderwijs verlaten met een onvoldoende basis voor rekenen. Er is het belang van brede en transversale competenties, ook in VET (beroepsgericht onderwijs en opleiding) en duaal. En de nood aan een cultuur van levenslang leren, ook in scholen: leraren nemen minder deel aan professionalisering dan in de ons omringende landen. Dat terwijl zich nieuwe onderwijsbehoeften voordoen in het initieel onderwijs door complexere leer- en gedragskenmerken bij leerlingen, door migratie en de variatie aan thuistalen en door wijzigende gezinskenmerken. De analyse toont de noden op vlak van onderwijsinfrastructuur die voldoende capaciteit moet bieden en duurzaam en toekomstgericht moet zijn gezien de technologische evoluties en de wijzigende competentievragen in een digitale samenleving. Enkele onderwijsdoelstellingen voor 2020, tenslotte, blijven actueel: het aandeel vroegtijdige schoolverlaters, het aandeel jongeren met een laaggeschoolde moeder die een kwalificatie van het hoger onderwijs behaalt, de tewerkstellingsgraad van schoolverlaters.

¹ ABVV, ACLVB, ACV, Boerenbond, UNIZO, VERSO en VOKA

² De SERV bracht op 4 november II. reeds een advies uit over een beroepskwalificerende leerweg voor (leerplichtige) jongeren.

De verbeterpunten uit de analyse dienen een afdoende antwoord te krijgen tijdens deze legislatuur.

3 Visie en krachtlijnen

Recent stelde de SERV³, samen met de Vlor, dat hoe we leven en werken in Vlaanderen door digitalisering, robotisering en artificiële intelligentie sterk verandert. Dé grondstof voor deze omwentelingen is menselijk kapitaal en de ontwikkeling van de talenten en competenties van kinderen, leerlingen, studenten, onderwijsprofessionals en volwassenen. Niet alleen tijdens de schoolloopbaan maar ook op en naast de werkvloer en als burger in de samenleving, gedurende alle fases van het leven.

Deze visie sluit aan bij de visie van de beleidsnota Onderwijs en Vorming die wil inzetten op het laten groeien en bloeien van kinderen die 'ons kapitaal' vormen, voor de toekomst. Wat de SERV betreft mag er in de visie voor onderwijs en vorming een grotere aandacht gaan naar volwassenen. Ook zij moeten dankzij een goed uitgebouwd aanbod aan verdergezet onderwijs en vorming kunnen blijven groeien en bloeien.

De SERV onderschrijft de volgende ambities van de beleidsnota:

- hoge kwaliteit van onderwijs en vorming met daaronder sterke en ambitieuze eindtermen voor elke leerling en een doelgerichte besteding van de middelen voor die leerling die deze genereert;
- voldoende leraren en opwaardering van het lerarenberoep door vermindering van onnodige administratie, aandacht voor zijnstroom, onderzoek ter ondersteuning van de lespraktijk en het betrekken van ouders;
- een juiste plaats voor elk kind;
- voldoende aangename leer- en werkplekken die ook opengesteld worden voor de buurt en andere verenigingen;
- excellent hoger onderwijs dat de middelen op een effectieve manier inzet, aangepaste remediëring en heroriënteringstrajecten tijdens de studie voorziet; het levenslang leren met de oprichting van een gemeenschappelijk platform tussen de beleidsdomeinen onderwijs en werk dat leidt tot een betere afstemming van het aanbod en de versterking van de vele initiatieven.

4 Focus

In dit deel geeft de SERV aan op welke beleidsthema's, -instrumenten of doelstellingen voor onderwijs en vorming de sociale partners het beleid adviseren om een (nog) sterkere focus op te leggen.

De SERV gaat in op nieuwe wegen om te leren, zoals het Duaal Leren in het secundair onderwijs en de kansen die beroepskwalificerende leerwegen bieden. De keuzes die leerlingen en hun ouders maken over wat ze in het initieel onderwijs zullen leren, zijn vaak erg bepalend voor hun toekomst. Een goede begeleiding bij die keuze, ook als volwassene, is dan ook cruciaal. Alle jongeren moeten goed uitgerust aan de start van hun loopbaan kunnen komen, dus ook de inhoud van wat ze leren moet in alle studierichtingen en opleidingen onderbouwd en doordacht zijn.

³

https://www.serv.be/sites/default/files/documenten/SERV_VLOR_20190325_Oproepdigitaliseringsagenda.pdf

Onderwijs- en vormingsinstellingen moeten een partner zijn voor alle lerenden. Schooluitval moet voorkomen worden, zeker de graduaatsopleidingen moeten hun deuren open gooien voor niet-generatiestudenten. Een toekomstgericht onderwijs zet (digitale) technologie gericht in en bouwt infrastructuur die ruimte biedt voor creativiteit, teamwerk, technische vaardigheden, kennisopbouw, Vlamingen volgen te weinig formele en non-formele opleiding nadat ze de onderwijsbanken hebben verlaten. Er zijn in de voorbije legislatuur onderzoeken⁴ gebeurd en kaders gemaakt⁵ die de gezamenlijke inspanningen van onderwijs en werk om dit te keren, kunnen schragen.

4.1 Hoe we leren

Duaal Leren

De voorbije legislatuur zijn heel veel inspanningen geleverd door onderwijs- en werkpartners om Duaal Leren in het secundair onderwijs uit de startblokken te krijgen. Op 1 november '19 telde Duaal Leren in het secundair onderwijs 1.779 leerlingen in ca 60 duale studierichtingen⁶.

De SERV vraagt om werk te maken van een actieplan rond Duaal Leren opdat:

- leerlingen, ouders en ondernemingen goed geïnformeerd zijn over en overtuigd zijn van de meerwaarde van Duaal Leren;
- meer leerlingen instappen in Duaal Leren;
- meer scholen de duale leerweg als sterk merk opnemen in hun onderwijsaanbod;
- meer duale opleidingen geprogrammeerd worden in studierichtingen met een dubbele finaliteit;
- er een groter aanbod in de 2de graad zou zijn daar waar duaal leren een meerwaarde biedt en waar er voldoende leerwerkplekken gevonden kunnen worden;
- er een grotere garantie is op een match tussen jongeren en leerwerkplekken;
- er bij de uitrol van Duaal leren in Brussel aandacht is voor de specificiteit ervan.

De SERV zal het Duaal Leren in het secundair onderwijs blijven opvolgen; de sociale partners doen dit ook via hun mandaat in het Vlaams Partnerschap Duaal Leren. De SERV zal in deze legislatuur ook bijdragen aan meer werkplekieren en aan duaal leren in het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs. De overlegplatformen bij de Vlor, met een evenwaardige samenstelling van onderwijs- en werkpartners, zijn recent van start gegaan en zullen concreet input leveren voor de voorontwerpen van decreet.

Meer lezen:

- [Advies programmatie duaal leren in secundair onderwijs](#) (feb. '19)
- [Advies duaal leren in hoger onderwijs](#) (van juli '18)
- [Advies duaal leren in volwassenenonderwijs](#) (van dec. '18)

Beroepskwalificerende leerweg

De invoering van het Duaal Leren in het secundair onderwijs houdt in dat Leren & Werken opgaat in Duaal Leren. Al in 2015, bij de start van de uitrol van Duaal Leren, vroeg de SERV een aanvullend volwaardig aanbod voor de leerlingen die als niet arbeidsmarktrijp en

⁴ OESO Skills Strategie Vlaanderen. Evaluatie en aanbevelingen,

⁵ Visie 2050, Vizier 2030, Iedereen aan Boord, e.a.

⁶ Er zijn meer studierichtingen erkend maar ofwel worden ze niet ingericht zijn er geen leerlingen ingeschreven.

arbeidsmarktbereid uit de screening voor Duaal Leren zouden komen. Vandaag is de vaststelling dat niet alle leerlingen uit Leren & Werken in het voorziene aanbod zullen kunnen stappen, wat voor onzekerheid zorgt. Vandaar dat de SERV pleit voor een aanvullende beroepskwalificerende leerweg. In zijn advies van november pleit de raad ook voor een grotere benutting van de ruimte in de wetgeving voor flexibele leerwegen en -trajecten in het secundair onderwijs.

Deze leerweg is een geïntegreerd traject, zo maximaal mogelijk op een (gesimuleerde) leerwerkplek, dat zich richt op het behalen van de competenties uit één of meerdere beroepskwalificaties. Taal, cijfer- en digitale geletterdheid maar ook generieke en 21ste vaardigheden worden in het traject verweven. Net zoals bij Duaal Leren zijn onderwijs- en vormingspartners samen verantwoordelijk voor de leertrajecten.

De SERV vraagt dat de piste van een beroepskwalificerende leerweg bij de start van de legislatuur verkend wordt en dat er pilootprojecten op basis van een beperkt aantal beroepskwalificaties van start kunnen gaan.

Meer lezen: [Advies Beroepskwalificerende leerweg](#) (van nov. '19)

4.2 Wat we leren

Studiekeuze

De beleidsnota voorziet duidelijke informatie aan leerlingen en ouders over het aanbod en over mogelijke leertrajecten in het secundair onderwijs (de matrix). Informatie alleen is echter niet voldoende om te spreken van een uitstekende studieoriëntering en -begeleiding. Deze is voor alle leerlingen belangrijk en zeker voor jongeren en ouders uit kwetsbare groepen. Een goede studiekeuze en een positieve studievoortgang dragen bij aan een hoger welbevinden van leerlingen. Succeservaringen in het initieel onderwijs zijn de onderbouw voor leercultuur en levenslang leren.

Studiekeuzebegeleiding dient dan ook meer structureel ingebed te worden om voor en met elke leerling een geschikt en enthousiasmerend leertraject uit te stippelen, rekening houdend met interesse, motivatie en leerstijlen. Studiekeuzebegeleiding moet ook meer dan vandaag vertrekken vanuit de talenten van jongeren gekoppeld aan de arbeidsmarkt zodat leerlingen ontdekken welke mogelijkheden er zijn en wat de logische studietrajecten zijn om deze mogelijkheden te verkennen. Informeren over en ervaren van de arbeidsmarkt bv. via stages is ook een vraag die leeft bij scholieren⁷. De aandacht in de beleidsnota voor remediëring en heroriëntering in het hoger onderwijs is een goede zaak.

Meer lezen: [Advies Leerlingenbegeleiding](#) (van sept. '17)

Eindtermen, beroepskwalificaties en standaardtrajecten

De SERV leest in de beleidsnota dat er bijzondere aandacht zal gaan naar het samenspel tussen de beroepskwalificaties en de eindtermen. Dit sluit naadloos aan bij het belang dat de sociale partners hechten aan de rol van de beroepskwalificaties voor de inhoud van beroeps- en technische opleidingen. De SERV ziet ook een grote meerwaarde in de standaardtrajecten in het Duaal Leren waarbij de onderwijs- en de werkpartners samen bepalen wat in een leertraject aan bod komt. Dat gebeurt op basis van de kennis, vaardigheden en attitudes uit de

⁷ Van Ierensbelang? Scholierenrapport. Vlaamse Scholieren Koepel, 2016

beroepskwalificaties en de (sleutel)competenties en onderwijsdoelen in de eindtermen. Het werken met standaardtrajecten is ook een goede werkwijze om de inhoud van niet-duale beroeps- en technische studierichtingen vast te leggen.

Meer lezen: [Advies voorstel van decreet eindtermen](#) (van dec.'17)

4.3 Wie er leert

Vroegtijdig schoolverlaten

De beleidsnota besteedt terecht aandacht aan het remediëren van vroegtijdig schoolverlaten. De SERV meent dat meer focus mag gaan naar het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. Een goede studiekeuze- en leerbegeleiding (4.2) is daar één aspect van. Voor de sociale partners moet veel meer ingezet worden op een goed schoolklimaat, op de binding tussen leerlingen en scholen⁸ en op leervormen en lespraktijken die jongeren motiveren.

Meer lezen: [Advies samen tegen schooluitval](#) (van sept '15)

NEET-jongeren

Vlaanderen telt maar liefst 51.000 jongeren (in 2017)⁹ die niet deelnemen aan onderwijs of vorming en die niet tewerkgesteld zijn. Zij hebben vaak te maken met een eerder negatieve schoolloopbaan en/of een moeilijke start van hun werkloopbaan. Deze beide dragen bij aan een lagere leermotivatie in latere levensfasen en zijn bepalend voor het verloop van de verdere loopbaan. Het is voor de sociale partners alle hens aan dek om aan NEET-jongeren outreachend een uitgebreid aanbod te kunnen voorleggen, onderwijstrajecten maar ook (kwalificerende) opleidingstrajecten bij VDAB (bv. IBO), sectorale opleidingsfondsen of werkervaringstrajecten in het sociaaleconomisch circuit.

Graduaatsopleidingen

De SERV is steeds grote voorstander geweest van het hoger beroepsonderwijs (HBO5) op niveau 5 van de Vlaamse kwalificatiestructuur (VKS). Sinds dit jaar zijn de HBO5-opleidingen ondergebracht bij de hogescholen als graduaatsopleidingen. Voor de sociale partners moet dit aanbod bestaan uit korte opleidingen met een duidelijke arbeidsmarktgerichtheid, waarbij leren op de werkplek een centrale plek inneemt, die een kwalificatie van het hoger onderwijs bieden en die mikken op een heel brede groep van lerenden.

De SERV mist in de beleidsnota Onderwijs en Vorming aandacht voor dit onderwijsniveau dat een belangrijke rol kan spelen in het behalen van de doelstellingen o.a. rond kwalificering en levenslang leren.

Meer lezen: [Advies Uitbouw hoger beroepsonderwijs](#) (van mei '16)

Gelijke onderwijskansen

De omgevingsanalyse besteedt geen aandacht aan één van indicatoren waar het Vlaamse onderwijs het niet goed doet bij internationale benchmarks nl. de impact van sociaaleconomische status en origine op de schoolresultaten van leerlingen. De SERV vraagt een grotere focus op

⁸ *Preventie van spijbelen en vroegtijdig schoolverlaten*, SONO, Gil Keppens en Bram Spruyt

⁹ <http://docs.vlaamsparlement.be/pfile?id=1466855> Mondelinge vraag aan minister Muylers

gelijke onderwijs- en opleidingskansen zodat jongeren uit de kansengroepen niet disproportioneel vaker ongekwalificeerd uitstromen of met kwalificaties die minder kansen bieden op de arbeidsmarkt. Positief in de beleidsnota in deze context is dat SES- en GOK middelen dienen gebruikt te worden waarvoor ze bedoeld zijn. Voor de SERV kunnen gelijke onderwijskansen in deze niet gereduceerd worden tot een focus op taal.

De raad stelde in meerdere adviezen dat de modernisering van het secundair onderwijs de belangrijke ambitie van een brede oriënterende eerste graad niet waarmaakt. De raad staat er niet achter dat de beleidsnota zelfs daar nog op terug komt. De raad is van mening dat alle mogelijkheden nog moeten open liggen na de eerste graad, niet alle leerlingen kunnen op die leeftijd reeds bewust kiezen of weten dan reeds waar hun interesses en talenten liggen. De basisopties die leerlingen kiezen in het tweede jaar van het secundair onderwijs mogen hun horizon dus niet beperken of te determinerend zijn in negatieve zin (omkeerbare keuzes mogelijk maken).

Om aansluiting te vinden bij een diverse groep van leerlingen is het belangrijk dat het onderwijs ook zelf meer investeert in rolmodellen. Het realiseren van een meer divers lerarenkorps, voorzien in de beleidsnota, is een goede beleidskeuze. De commissie Diversiteit van de SERV (de sociale partners en een vertegenwoordiging van de kansengroepen) zal begin 2020 een advies uitbrengen over meer diversiteit bij het onderwijspersoneel.

Meer lezen:

- [SERV-Akkoord Iedereen aan boord](#) (van juni '19) – Zie voor dit thema [Advies actielijst voor personen met een migratieachtergrond](#)
- [Advies Onderwijsdoelen 1ste graad secundair onderwijs](#) (van sept. '18)

4.4 Waar we leren

Didactische technologie en infrastructuur

Investeren in infrastructuur en didactische uitrusting is een strategische doelstelling in de beleidsnota Onderwijs en vorming. De bevoegde minister wil werk maken van de klas van de toekomst, open campussen uitbouwen en investeren in didactische uitrusting voor technische en zorgopleidingen in BSO en TSO. Er zijn verschillende belangrijke investeringsbehoeften in het Vlaams onderwijs en een toekomstgerichte infrastructuur en dito les- en leermateriaal is daar voor de SERV één van, ook in het beroepsgericht onderwijs.

De SERV bracht in 2018 een oproep tot Digitaliseringsagenda uit met daarin als thema 'toekomstgerichte competenties ontwikkelen'. Gezien de rol van het onderwijs en het belang van partnerschappen om dit te realiseren deden beide adviesraden samen een oproep om werk te maken van een digitaliseringsagenda voor onderwijs en vorming. Voor de SERV blijft die oproep meer dan gelden en de sociale partners zien o.a. volgende sporen voor de invulling:

- een grotere aantrekkelijkheid van techniek, STEM en ICT - opleidingen;
- een vaardigheidengarantie die garant staat dat kinderen, jongeren en volwassenen digitale basisgeletterdheid verwerven met in het leerplichtonderwijs een kosteloze toegang tot het leermateriaal voor het behalen van de eindtermen digitale geletterdheid;
- scholen uitbouwen uit als leercentra die nieuwsgierigheid en leergierigheid prikkelen, de inrichting van schoolgebouwen is afgestemd op de nieuwe ontwikkelingen en benodigde vaardigheden;
- een ambitieus ICT-leerprogramma voor volwassenen;

- ICT en data inzetten voor administratieve vereenvoudiging en kwaliteitsvol onderwijs . De Vlaamse regering dient een duidelijke datastrategie uit te werken binnen onderwijs en over beleidsdomeinen heen (o.a. koppeling data onderwijs en werk).

Meer lezen: [De transitie naar een digitale samenleving. Aanbevelingen en acties](#) (van juli '18)

4.5 Waarom we leren

Leerloopbaanbegeleiding

Levenslang leren is belangrijk voor de persoonlijke ontwikkeling en/of een grotere of meer duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Vlaanderen kent een groot aanbod aan opleidingen waarin het niet altijd evident is om de juiste opleiding te vinden en lerenden ondervinden ook drempels om een vorming of opleiding te vervolmaken. Daarom mag er voor de SERV een sterkere focus liggen op leerloopbaanbegeleiding in deze legislatuur.

Het informeren en stimuleren, het begeleiden bij het maken van keuzes en het ondersteunen om leerresultaten te halen, maken deel uit van de leerloopbaanbegeleiding in het initieel onderwijs, het volwassenen- en het hoger onderwijs en doorheen het levenslang leren. Die begeleiding dient structureel en sterker uitgebouwd te worden in al deze fases en voor een brede doelgroep waaronder inactieven, werkzoekenden en werkenden.

Meer lezen: [Advies Leerloopbaanbegeleiding](#) (van mei '18)

Erkenning verworven competenties (EVC) – Geïntegreerd Kwaliteitszorgkader (GKK)

In de vorige legislatuur werd een algemeen kader vastgelegd voor de erkenning van verworven competenties. De SERV vraagt dat dit kader vroeg in deze legislatuur omgezet wordt naar effectieve EVC-trajecten en de uitreiking van beroepskwalificaties via EVC. Er wordt gewerkt aan EVC-standaarden maar een hogere versnelling is wenselijk. De overheid moet blijvend inzetten op sensibilisering van burgers, bedrijven en organisaties zodat EVC ook een positieve rol speelt bij aanwervingen. In het kader van levenslang moeten dankzij het GKK ook op aanzienlijke schaal beroepskwalificerende leerwegen (4.1) uitgebouwd worden, aldus de SERV.

De commissie Diversiteit en de adviescommissie Economische Migratie van de SERV werken begin 2020 een advies af over hoe de erkenning van buitenlandse studiebewijzen toegankelijk en efficiënt kan verlopen. De commissie hoopt hierover in het voorjaar van 2020 met de bevoegde minister in overleg te kunnen gaan.

Meer lezen: [Advies voorontwerp van decreten EVC & GKK](#) (van juli '18)

Aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt & levenslang leren

Onderwijs gaat over de ruimte krijgen om te leren en te ontwikkelen. Het onderwijs is daarnaast ook een toegangspoort tot werk. De kennis, vaardigheden en attitudes die nodig zijn voor een duurzame en werkbaar plaats op de arbeidsmarkt worden in belangrijke mate via het onderwijs verworven. De beleidsnota voorziet een strategisch lange termijnplan dat ondernemerszin, ondernemerschap en ontwikkeling van ondernemerscompetenties stimuleert. De SERV vindt het positief dat het 'Actieplan Ondernemend onderwijs 2015-2019' een vervolg zal kennen. In zijn advies over de eindtermen wijst de SERV (4.2) ook op het belang van

werknemerschapscompetenties (o.a. betrokkenheid, verantwoordelijkheid nemen voor de eigen loopbaan, ...).

De SERV zag graag voldoende focus op een goede eerste (in de verdere loopbaan volgen er uiteraard nog transities) aansluiting tussen leren en werken. Ondanks de modernisering van het secundair onderwijs blijft bij sommige studierichtingen de aansluiting met de arbeidsmarkt te beperkt. Andere studierichtingen die opleiden tot beroepen waar veel vraag naar is op de arbeidsmarkt (o.a. beroepsgerichte STEM) worden te weinig of zelfs niet meer aangeboden in het secundair onderwijs. Hierin kan ook het volwassenenonderwijs een grotere rol spelen.

Het beleidsdomein Onderwijs en Vorming dient blijvend en bijkomend in te zetten op een hogere deelname aan levenslang leren. Alle aanbieders van onderwijs aan volwassenen moeten die rol opnemen; de publieke en private opleidingsverstrekkers maar ook de hogescholen en de universiteiten moeten zich richten op (werkende) volwassenen, als onderdeel van hun kernaanbod (cfr. Extended Universities). Dat aanbod is afgestemd en aantrekkelijk en houdt rekening met de loopbaanbehoeften en ontwikkelingsperspectieven van studentcursisten. Toeleiding naar dit aanbod kan via leerwinkels, door leercoaches op de werkvloer, door consulenten,

De SERV heeft hoge verwachtingen omtrent het Overlegplatform Levenslang Leren, die ook opgenomen is in de beleidsnota Werk, en wil hierin mee verantwoordelijkheid opnemen met het oog op het realiseren van concrete doelstellingen omtrent leercultuur en levenslang leren.

Meer lezen:

- [Advies voorontwerp decreet modernisering structuur en organisatie secundair onderwijs](#) (okt '17)
- [VESOC-akkoord Hervorming van de opleidingsincentives voor werknemers](#) (van juli '17)
- [Advies volwassenenonderwijs als kansonderwijs](#) (mei '16)